

การวิเคราะห์ค่าปรับการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่ง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ระหว่างปีการศึกษา 2564-2568

ประเภทผลงาน

() สายวิชาการ

(/) สายสนับสนุน โปรรอบุ

() การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

(/) การพัฒนางาน/กระบวนการ/R2R

() การพัฒนางานห้องปฏิบัติการ

ประเภทการนำไปใช้ประโยชน์

() นวัตกรรม

(/) R2R

() การพัฒนางาน/การลดขั้นตอน

ชื่อเจ้าของผลงาน...นายพนม จรุงแสงตำแหน่ง.....บรรณารักษ์...

หน่วยงาน สำนักวิทยบริการ

1. บทคัดย่อ

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้วิเคราะห์ค่าปรับการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่ง เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มในการเกิดค่าปรับการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่งทั้งในด้านจำนวนเงินที่มีค่าปรับและจำนวนเงินค่าปรับที่เกิดขึ้นระหว่างปีงบประมาณ 2564 – 2568 พบว่าในปีการศึกษา 2565 มีจำนวนเงินค่าปรับเพิ่มขึ้นจากการศึกษา 2564 จำนวน 35,814 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.992 ในปีการศึกษา 2566 มีจำนวนค่าปรับเพิ่มขึ้นจากการศึกษา 2565 จำนวนเงิน 1,731 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.755 แต่ในปีการศึกษา 2567 มีจำนวนค่าปรับลดลงจากการศึกษา 2566 จำนวนเงิน 26,730 บาท คิดเป็นลดลงร้อยละ 26.627 และในปีการศึกษา 2568 มีค่าปรับเพิ่มขึ้นจากการศึกษา 2567 จำนวน 37,076 บาท คิดเป็นเพิ่มขึ้นร้อยละ 50.337 ในด้านจำนวนสมาชิกที่เกิดค่าปรับ พบว่า ในปีการศึกษา 2565 มีจำนวนสมาชิกเกิดค่าปรับจากการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่งเพิ่มขึ้นจากการศึกษา 2564 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 ในปีการศึกษา 2566 มีจำนวนสมาชิกเกิดค่าปรับเพิ่มขึ้นจากการศึกษา 2565 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 61.538 ในปีการศึกษา 2567 มีจำนวนสมาชิกเกิดค่าปรับเท่ากับปีการศึกษา 2566 คือจำนวน 21 คน และในปีการศึกษา 2568 มีจำนวนสมาชิกเกิดค่าปรับลดลงจากการศึกษา 2567 จำนวน 7 คน คิดเป็นลดลงร้อยละ 33.33 ซึ่งทำให้พบว่า การเกิดค่าปรับมีแนวโน้มที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จึงควรมีการศึกษาสาเหตุที่แท้จริงต่อไป

2. บทนำ

ตามประกาศสำนักวิทยบริการ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศและทรัพยากรการเรียนรู้ของหอสมุด พ.ศ. 2566 ได้กำหนดสิทธิการยืมทรัพยากรสารสนเทศสำหรับผู้ใช้บริการแต่ละประเภท (สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2566, 6) ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสิทธิการยืมทรัพยากรสารสนเทศของสมาชิกห้องสมุดแต่ละประเภท

ประเภทสมาชิก	จำนวนทรัพยากร	ระยะเวลา
สมาชิกสามัญ		
นักศึกษาระดับปริญญาตรี	15 รายการ	15 วัน
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา	30 รายการ	30 วัน
ข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว	40 รายการ กรณีประกอบการสอนตามหลักสูตร (นับรวมใน 40 รายการ)	30 วัน 1 ภาคการศึกษา
สมาชิกสมทบ	10 รายการ	15 วัน
สมาชิกอื่น	ไม่อนุญาตให้ยืม	
กรณีวารสารเล่มปลีกฉบับ ย้อนหลัง	ยืมได้ไม่เกิน 5 รายการ และรายการละ 3 วัน	

ทั้งนี้ได้มีการกำหนดอัตราค่าปรับเกินกำหนดส่งของทรัพยากรสารสนเทศไว้ในอัตรา 5 บาทต่อรายการต่อวัน ทรัพยากรการเรียนรู้ในอัตรา 50 บาทต่อรายการต่อวัน

ค่าปรับที่เกิดขึ้นจากการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่ง แม้จะทำให้เกิดเป็นรายได้ของสำนักวิทยบริการและมหาวิทยาลัย แต่เป็นค่าปรับที่ไม่ควรสนับสนุนให้เกิดขึ้น อีกทั้งการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่ง ยังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศการให้บริการ โดยการส่งทรัพยากรเกินกำหนดส่งส่งผลให้การใช้บริการของผู้ใช้บริการที่จองใช้หรือต้องการใช้ทรัพยากรต่อพลาด เสียโอกาสหรือไม่สามารถใช้ทรัพยากรได้ตามกำหนดการที่วางไว้ อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่าง ๆ ตามมาได้ เพื่อการสร้างระบบนิเวศการให้บริการที่ดี สำนักวิทยบริการ จึงได้มีการวิเคราะห์ค่าปรับทรัพยากรเกินกำหนดส่ง เพื่อทราบแนวโน้มการเกิดค่าปรับและหาสาเหตุการป้องกันการเกิดค่าปรับเกินกำหนดส่งเพื่อให้เกิดระบบนิเวศการศึกษาที่ดีขึ้นได้ในอนาคต

3.วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อวิเคราะห์สถิติค่าปรับที่เกิดจากการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่ง ของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ระหว่างปีงบประมาณ 2564-2568
- 2) เพื่อศึกษาแนวโน้มการเกิดค่าปรับจากการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่ง ของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ระหว่างปีงบประมาณ 2564-2568
- 3) เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาให้เกิดระบบนิเวศการให้บริการที่ดีต่อไปในอนาคต

4.วิธีการ/เครื่องมือ

4.1 การวางแผน (Plan)

มีการตั้งสมมติฐานการวิเคราะห์ข้อมูล รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ โดยได้รวบรวมข้อมูลการเกิดค่าปรับทรัพยากรเกินกำหนดส่งในแต่ละวัน จากการเก็บข้อมูลการบริการด้วยระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Walai AutoLib เรียกดูรายงานผ่านโปรแกรม Walai AutoLib Report Generator เลือกใช้ข้อมูลในรูปแบบของรายงานในหัวข้อ รายงานค่าปรับที่เกิดขึ้นประจำวัน (ทั้งที่จ่ายและไม่จ่าย) ระหว่างปีงบประมาณ 2564 – 2568

4.2 การดำเนินการวิเคราะห์ (Do)

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าร้อยละ นำเสนอด้วยสถิติบรรยายโดยการเปรียบเทียบ ทั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ใน 2 หัวข้อดังนี้

4.2.1. การวิเคราะห์สถิติการเกิดค่าปรับตามจำนวนเงิน ระหว่างปีการศึกษา 2564 – 2568

4.2.2. การวิเคราะห์สถิติการเกิดค่าปรับตามจำนวนคน ระหว่างปีงบประมาณ 2564 – 2568

4.3 การตรวจสอบ (Check)

นำผลการดำเนินการที่ได้มาตรวจสอบกับสถิติอื่น ๆ เช่น สถิติการเยี่ยมทรัพยากรสารสนเทศ สถิติการเยี่ยมทรัพยากรการเรียนรู้ เป็นต้น

4.4 การนำไปปฏิบัติ (Action)

นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อจัดทำวิจัยสถาบัน เรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่ง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

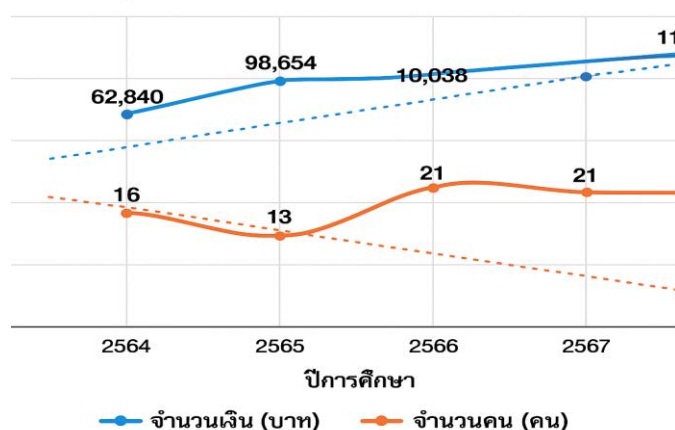
5.ผลการดำเนินงาน

การรวบรวมข้อมูลสถิติค่าปรับที่เกิดขึ้นระหว่างปีการศึกษา 2564 – 2568 สามารถแสดงข้อมูลแยกตามจำนวนเงินและจำนวนคนได้ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนค่าปรับที่เกิดขึ้นในปีการศึกษา 2566 – 2568

ปีการศึกษา	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวนคน (คน)
2564	62,840	16
2565	98,654	13
2566	100,385	21
2567	73,655	21
2568	110,731	14

และสามารถแสดงเป็นแผนภูมิเปรียบเทียบได้ ดังภาพ

รูปที่ 1 แผนภูมิแสดงสถิติและแนวโน้มการเกิดค่าปรับทรัพยากรเกินกำหนดส่ง ระหว่างปีการศึกษา 2564 – 2568

จากตารางและแผนภูมิดังกล่าวพบว่า จำนวนเงินค่าปรับระหว่างปีการศึกษา 2564–2568 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยรวม โดยปี 2565 และ 2566 เพิ่มขึ้นเนื่องจากปี 2564, แต่ปี 2567 ลดลง และปี 2568 เพิ่มขึ้นสูงสุด (110,731 บาท) ในส่วนจำนวนสมาชิกที่ถูกปรับมีความผันผวน ปี 2565 ลดจากปี 2564, ปี 2566 เพิ่มขึ้น, ปี 2567 คงที่ และปี 2568 ลดลงมาก ซึ่งทำให้เห็น แนวโน้มจำนวนเงินค่าปรับเป็นขาขึ้น แม้บางปีจะมีการลดลงและพบว่าแนวโน้มจำนวนสมาชิกที่ถูกปรับไม่สอดคล้องกับแนวโน้มจำนวนเงิน (บางปีคนลดลงแต่เงินเพิ่มขึ้น) แสดงว่ามูลค่าค่าปรับต่อคนอาจสูงขึ้น โดยข้อมูลแนวโน้มดังกล่าวสามารถใช้ระบุช่วงเวลาหรือกลุ่มผู้ใช้ที่มีความเสี่ยงสูงในการคืนเงินกำหนด นำไปต่อยอดทำวิจัยเชิงลึกหาสาเหตุที่แท้จริง เพื่อวางมาตรการลดการคืนเงินกำหนด เช่น การแจ้งเตือนล่วงหน้า หรือการปรับสิทธิให้เหมาะสม อันจะช่วยสนับสนุนเป้าหมายของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ใช้บริการและระบบบริการสารสนเทศ

6. สรุป

ระหว่างปีการศึกษา 2564–2568 จำนวนเงินค่าปรับมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยรวม โดยปี 2568 สูงสุดที่ 110,731 บาท แม้บางปีจะลดลง ขณะที่จำนวนสมาชิกที่ถูกปรับมีความผันผวนและไม่สอดคล้องกับแนวโน้มจำนวนเงิน แสดงว่ามูลค่าค่าปรับเฉลี่ยต่อคนอาจสูงขึ้น ข้อมูลนี้ชี้ให้เห็นช่วงเวลาและกลุ่มผู้ใช้ที่มีความเสี่ยงสูงในการคืนเงินกำหนด จึงสามารถนำไปต่อยอดวิจัยหาสาเหตุและวางมาตรการป้องกัน เช่น การแจ้งเตือนล่วงหน้า หรือการปรับสิทธิการยืม เพื่อสนับสนุนเป้าหมายมหาวิทยาลัยในการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ใช้และพัฒนาระบบบริการสารสนเทศ

7. ความสามารถในการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ หรือต่อยอดเพื่อให้เกิดประโยชน์หรือหน่วยงานอื่นไปใช้ประโยชน์ได้ในวงกว้าง (impact)

จากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ค่าปรับเกินกำหนดส่ง ทำให้ทราบแนวโน้มการเกิดค่าปรับที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงนำไปสู่การต่อยอดเพื่อหาสาเหตุการเกิดค่าปรับที่แท้จริงขึ้น โดยเกิดแนวความคิดการจัดทำวิจัยสถาบัน เรื่อง การวิเคราะห์สาเหตุการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่ง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ขึ้น เพื่อแก้ปัญหาการคืนทรัพยากรเกินกำหนดส่ง อันจะช่วยลดการเกิดค่าปรับทรัพยากรเกินกำหนดส่งขึ้น ส่งผลให้เกิดระบบนิเวศการบริการและการศึกษาที่ดีทั้งในส่วนของหอสมุดกลางและแหล่งเรียนรู้ของทุกคณะที่มีการให้บริการยืมทรัพยากรห้องสมุดหรือแหล่งเรียนรู้ ช่วยให้ผู้ใช้บริการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นไปตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2566, 1) ที่ว่า “มหาวิทยาลัยชั้นนำในอาเซียน ที่ยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่สังคม”

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี (2566). วิสัยทัศน์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. https://www.ubu.ac.th/ubu_information02.php

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, สำนักวิทยบริการ. (2566). ประกาศสำนักวิทยบริการ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศและทรัพยากรการเรียนรู้ของหอสมุด พ.ศ. 2566. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

<https://www.oar.ubu.ac.th/web/DocForm/file/1392023080709050890.pdf>

ความเห็นจากหน่วยงาน

- () เห็นชอบให้ส่งผลงานเข้าร่วมโครงการ
- () ไม่เห็นชอบ

ลงนาม

(.....)

คำแนะนำในการส่งแบบสรุปผลการพัฒนางาน/แนวปฏิบัติที่ดี

1. การเตรียมต้นฉบับให้พิมพ์ผลงานด้วยกระดาษ A4 พิมพ์หน้าเดียว ไม่เกิน 4 หน้า โดยพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word ชนิดและขนาดตัวอักษรตามที่กำหนดข้างต้น
2. รูปภาพและตาราง หัวตารางให้ชิดซ้ายคอลัมน์ คำบรรยายรูปภาพให้อยู่ใต้รูปภาพและจัดกึ่งกลางคอลัมน์
3. การเว้นระยะขอบกระดาษ
 - ขอบบนและล่าง 1 นิ้ว
 - ขอบซ้าย 1.2 นิ้ว
 - ขอบขวา 1 นิ้ว
 - ระยะห่างระหว่าง 2 คอลัมน์ 0.25 นิ้ว